

Sygn. akt II Ca 921/17

POSTANOWIENIE

Dnia 28 listopada 2017 r.

Sąd Okręgowy w Kielcach II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Hubert Wicik

Sędziowie: SSO Mariusz Broda (spr.)

SSO Bartosz Pniewski

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 28 listopada 2017 r. w Kielcach sprawy

z wniosku (...) Sp. z o.o. w W.

z udziałem M. B., Kancelarii radców prawnych „T., S. i Wspólnicy” spółka komandytowej w S.

o zezwolenie na złożenia przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego

na skutek apelacji uczestnika Kancelarii Radców Prawnych „T., S. i Wspólnicy” sp.k. w S.

na postanowienie Sądu Rejonowego w Skarżysku-Kamiennej

z dnia 18 maja 2017 r., sygn. akt I Ns 210/17

postanawia:

1. Zmienić zaskarżone postanowienie i oddalić wniosek;

2. Zasądzić od wnioskodawcy (...) Sp. z o.o. w W. na rzecz uczestnika Kancelarii Radców Prawnych „T., S. i Wspólnicy” spółki komandytowej w S. kwotę 120 (sto dwadzieścia) złotych tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

SSO Bartosz Pniewski SSO Hubert Wicik SSO Mariusz Broda

(...)

Sygn. akt IICa 921/17

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Rejonowy w Skarżysku – Kamiennej zezwolił (...) Sp. z o.o. Oddział Zakład (...) w W. na złożenie do depozytu sądowego kwoty 50 885 zł, tytułem zapłaty żądanej przez uczestników, zastrzegając, że złożona do depozytu kwota ma być wypłacona pod warunkiem złożenia przez nich zgodnego oświadczenia o wysokości, w jakiej każdemu z nich należy się świadczenie złożone do depozytu sądowego lub orzeczenie sądu, w przypadku rozstrzygnięcia sporu w postępowaniu procesowym. W uzasadnieniu tej treści rozstrzygnięcia, Sąd Rejonowy odwołał się do stanowiska wnioskodawcy wyrażonego we wniosku inicjującym postępowanie, z którego w szczególności wynikało, że: pomiędzy PSG z siedzibą w W., a Kancelarią Prawniczą (...) s.c. istniała umowa w zakresie odpłatnego świadczenia usług prawnych, przez tą ostatnią; dniem 31.12.2015r. J. T. i M. B. rozwiązali łączącą ich umowę spółki cywilnej i podjęli uchwałę o podziale majątku spółki; J. T. przeniósł przysługującą mu z w/w umowy o

świadczenie usług wierzycelność na Kancelarię Radców Prawnych T., S. i Wspólnicy Spółka Komandytowa; następnie ta Spółka, jak i M. B. wystąpili wobec wnioskodawcy z tożsamymi roszczeniami o zapłatę wynagrodzenia z tytułu zasądzonych kosztów zastępstwa procesowego w sprawach zakończonych w okresie trwania spółki cywilnej; z kolei ustalenia powzięte przez współników (J. T. i M. B.) w w/w uchwale o podziale majątku spółki cywilnej, nie korelują z treścią aktualnie formułowanych przez nich żądań i przedkładanych faktur; mimo wezwania ich przez wnioskodawcę do przedstawienia uzgodnionego stanowiska co do spornych roszczeń, nie odpowiedzieli oni w tej kwestii na wezwanie wnioskodawcy.

W takim stanie rzeczy Sąd Rejonowy, przywołując treść art. 693¹ kpc oraz art. 467 kc doszedł do konkluzji, że okoliczności przytoczone we wniosku, wskazują że warunki przewidziane w art. 467 kc zostały spełnione, a co za tym idzie należało zezwolić wnioskodawcy na złożenie kwoty pieniężnej do depozytu sądowego.

Postanowienie w całości zaskarżył uczestnik - Kancelaria Radców Prawnych T., S. i Wspólnicy Spółka Komandytowa. W wywiezionej apelacji zarzucił naruszenie art. 693 pkt. 2 i 4 kpc w zw. z art. 467 pkt. 1 i 3 kc, nadto podniósł, że: wnioskodawca zataił przed Sądem, że przed Sądem Rejonowym dla m.st. Warszawy, w sprawie o sygn.. akt VIII Gc 4755/16, toczy się postępowanie z powództwa Kancelarii Radców Prawnych T., S. i Wspólnicy Spółka Komandytowa przeciwko wnioskodawcy o zapłatę kwoty 19 980 zł, stanowiącej część kwoty będącej przedmiotem niniejszego postępowania, a zatem wniosek o złożenie świadczenia do depozytu sądowego został złożony jedynie na potrzeby tamtego procesu, aby uniemożliwić powódce wyegzekwowanie kwoty dochodzonej pozwem, albowiem zgodnie z art. 470 kc, ważne złożenie świadczenia do depozytu sądowego ma takie skutki, jak spełnienie świadczenia, które powoduje wygaśnięcie zobowiązania. Z tej przyczyny, zdaniem skarżącego powództwo podlegałoby oddaleniu, a wobec tego brak wyroku zasądzającego uniemożliwiłoby wypłatę wierzycielowi kwoty złożonej do depozytu, w konsekwencji – warunek wypłaty określony przez Sąd jest warunkiem nie do spełnienia. Skarżący zarzucił i to, że naruszającym prawo jest warunek w postaci zgodnego oświadczenia woli uczestników o wysokości w jakiej każdemu z nich należy się złożone do depozytu świadczenie, bo jeżeli zgłoszony we wniosku warunek nie wynika ze zobowiązania, które dłużnik chce spełnić, składając przedmiot świadczenia do depozytu, to Sąd nie powinien takiego warunku uwzględnić, nadto warunek określony przez Sąd w zaskarżonym postanowieniu został już spełniony w ramach uchwały nr 1/16z dnia 11.01.2016r. o podziale majątku Spółki cywilnej, gdzie byli współnicy dokonali podziału przysługujących im od wnioskodawcy wierzycelności. Skarżący zarzucił i to, że spór co do tego, kto jest wierzycielem, na który powołuje się wnioskodawca, ma charakter rzekomy, a pogląd ten jest stworzony jedynie, jako linia obrony wnioskodawcy w sprawie o zapłatę.

Wnioskodawca w odpowiedzi na apelację wniósł o jej oddalenie.

Uczestnik M. B. w odpowiedzi na apelację wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia, zarzucając jednocześnie, że przedstawiony w uzasadnieniu apelacji stan faktyczny, został opisany wadliwie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja, o ile prowadziła do zmiany zaskarżonego postanowienia okazała się zasadna.

To, że jak trafnie zauważa zarówno skarżący, jak i uczestnik postępowania – Kancelaria Radców Prawnych T., S. i Wspólnicy Spółka Komandytowa, kognicja sądu w postępowaniu o złożenie świadczenia do depozytu sądowego pozostaje ograniczona treścią art. 693⁽¹⁾ kpc, nie oznacza, że sąd rozpoznający taki wniosek uwzględnia go niejako „automatycznie”, skoro nie bada prawdziwości twierdzeń zawartych w jego treści. W literaturze przedmiotu podkreśla się, że to ostatnie zastrzeżenie, nie oznacza stanu domniemania faktycznego, bo inne przepisy posługujące się tego rodzaju konstrukcją są odmiennie sformułowane. Wskazać należy, że z przywołanego wyżej przepisu wynika jedynie ograniczony, a co wymaga podkreślenia – „nie wyeliminowany” w ten sposób zakres kognicji sądu, skoro mowa w nim o obowiązku oceny, czy według przytoczonych okoliczności, złożenie do depozytu, jest prawnie uzasadnione. Pojawia się w związku z tym pytanie, co oznacza ten ostatni stan, w szczególności co sąd winien brać pod uwagę i gdzie są rzeczywiste granice badania zasadności wniosku o zezwolenie na złożenie świadczenia do depozytu sądowego. W

literaturze przedmiotu wskazuje się, że sąd, po pierwsze nie przeprowadza postępowania dowodowego w pełnym tego słowa znaczeniu, a poprzestaje na analizie treści wniosku i dołączonych do niego dokumentów, po drugie ogranicza się do badania złożonego wniosku pod względem formalnym oraz ustalenia, czy według przytoczonych we wniosku okoliczności złożenie do depozytu jest prawnie uzasadnione, a w związku z tym, wskazanie we wniosku okoliczności uzasadniających złożenie świadczenia do depozytu sądowego nie tylko stanowi wymóg formalny, ale także decyduje o tym, czy wniosek taki zostanie przez sąd uwzględniony, czy oddalony (p. m.in. Komentarz do kodeksu postępowania cywilnego pod red. E. Marszałkowskiej – Krześ, C.H.Beck, Wyd. 9). Po trzecie, sąd dokonuje oceny, czy w świetle obowiązujących przepisów prawa, wskazane we wniosku zobowiązanie uzasadnia złożenie przedmiotu świadczenia do depozytu, a także, czy wskazane warunki uzasadniają wydanie osobie uprawnionej przedmiotu świadczenia złożonego do depozytu. Podkreśla się i to, że sąd powinien dokonywać oceny w tym zakresie, nie tylko w kontekście zgodności z obowiązującymi przepisami prawa, lecz także zasadami współżycia społecznego, czy ustalonymi zwyczajami (zob. J. Gudowski, [w:] Ereciński, Komentarz KPC, t. 3, 2009, s. 429). Sąd powinien dokonać oceny złożonego wniosku nie tylko w kontekście przepisów postępowania cywilnego (np. w zakresie wymogów treści wniosku), ale i prawa cywilnego (zob. post. SN z 31.8.1963 r., III CR 139/63, OSNC 1964, Nr 12, poz. 255). To ostatnie stwierdzenie, z jednej strony, jak słusznie zauważa wnioskodawca, trafnie przywołując właściwe orzecznictwo, nie oznacza, że sąd w tym postępowaniu miałby badać ważność złożenia przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego – w rozumieniu art. 470 kc, bo ta kwestia będzie dopiero pozostawała w sferze zainteresowania sądu, ale rozpoznającego w innym postępowaniu powództwo o zapłatę, w którym dłużnik będzie miał obowiązek wykazać, że w chwili składania przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego zaistniała przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w art. 467 kc, czyniąca to złożenie ważnym i skutecznym w rozumieniu art. 470 kc. Ten ograniczony zakres badania sprawy przez sąd w postępowaniu o złożenie świadczenia do depozytu sądowego powoduje, że wydanie postanowienia zezwalającego na tą czynność, nie przesądza, że rzeczywiście istniały wskazane we wniosku okoliczności faktyczne, ale tylko przesądza o tym, że jeżeli okoliczności te rzeczywiście miały miejsce, to złożenie do depozytu byłoby ważne w rozumieniu art. 470 kc (p. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 20.04.2017r., VI ACa 89/16, Lex nr 2337571). Wobec tego wszystkiego, zagadnienie okoliczności uzasadniających „ważność” złożenia świadczenia do depozytu sądowego nie pozostaje zupełnie obojętne dla oceny zasadności wniosku o samo zezwolenie na złożenie tego świadczenia do depozytu. Przypomnieć należy, że złożenie do depozytu, o jakim mowa, nie jest celem samym w sobie, bo chodzi o to, by dłużnik dokonując tego, mógł się zwolnić ze zobowiązania, gdy z różnych przyczyn spełnienie świadczenia do rąk wierzyciela nie jest możliwe. Dlatego, tylko ważne – w rozumieniu art. 470 kc złożenie do depozytu, jest równoznaczne ze spełnieniem świadczenia, bo w konsekwencji tego wierzyciel może się zaspokoić odbierając przedmiot świadczenia z depozytu, z kolei cel ten nie może być osiągnięty, jeżeli wierzyciel nie został upoważniony przez sąd do odbioru świadczenia (p. w/w już wyrok SA z Warszawie z dnia 20.04.2017r., VI ACa 89/16, Lex nr 2337571), albo to upoważnienie jest uzależnione od spełnienia przez wierzyciela warunku obiektywnie niewykonalnego. Innymi słowy, jeżeli dłużnik inicjuje postępowanie o zezwolenie na złożenie przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego, to winien wypełnić wszystkie wymogi formalne, które – jak zostało już wyjaśnione - zdecydują także o zasadności takiego wniosku (w tym także i ten wskazany w art. 693 pkt. 4 kpc – w zakresie samego warunku pod którym wydanie świadczenia ma nastąpić), ale – racjonalnie rzecz pojmując - łącznie z tym musi zakładać, że okoliczności, które wskazał w uzasadnieniu tego wniosku, są prawdziwe, niezależnie od tego, że obowiązek wykazania ich prawdziwości spocznie na nim dopiero w przyszłości - w innym postępowaniu. Brak takiego założenia przekreślałby jakikolwiek sens inicjowania postępowania o zezwolenie na złożenie świadczenia do depozytu, zważywszy na wyjaśnioną już jego istotę. Skoro tak, to nie do pogodzenia pozostaje sytuacja, w której z jednej strony dłużnik chcąc uwolnić się od ciążącego na nim zobowiązania, składa wniosek o zezwolenie na złożenie świadczenia do depozytu sądowego, opierając go na okolicznościach, co do których – postępując pragmatycznie – zakłada ich prawdziwość, jednocześnie w ramach tego wniosku formułuje warunek, pod którym przedmiot świadczenia ma być wydany, z drugiej strony - założenie prawdziwości tych okoliczności będzie oznaczało skutek w postaci spełnienia świadczenia (art. 470), a w konsekwencji – wygaśnięcia zobowiązania, co w ostateczności eliminuje zasadność powództwa (prowadząc do jego oddalenia) i tym samym możliwość wypełnienia warunku o jakim mowa – w postaci przedłożenia przez wierzyciela wyroku zasądzającego to świadczenie, które miało zostać złożone do depozytu sądowego. W orzecznictwie trafnie podkreśla się, że wniosek o zezwolenie na złożenie świadczenia do depozytu sądowego, jak i uwzględniające go postanowienie, nie mogą być tak sformułowane, że przy tym - skądinąd racjonalnym - przyjęciu założenia ważności złożenia świadczenia

do depozytu, wierzyciel nie miałby szansy na zaspokojenie, właśnie z przyczyn już wyżej wskazanych (p. wyrok SN z dnia 4.04.2007r. , V CSK 499/06, a także uzasadnienie wyroku SN z dnia 22.12.2005r. VCSK 16/05). Innymi słowy, nie do przyjęcia jest teza, że skoro sąd w postępowaniu o złożenie świadczenia do depozytu nie bada ważności tej czynności (w rozumieniu art. 467 kc w zw. z art. 470 kc), to ma z pola widzenia tracić także to, że już sam wniosek o takiej, a nie innej treści (np. z uwagi na obiektywnie pojmowaną niewykonalność warunku wydania świadczenia z depozytu) z samej jego istoty nie może prowadzić do ważności złożenia świadczenia do depozytu.

Dotychczas wyprowadzonego wniosku, nie zmienia także drugi alternatywnie sformułowany w żądaniu złożenia świadczenia do depozytu sądowego, warunek, pod którym wydanie świadczenia miałyby nastąpić. Już tylko analiza zaprezentowanych przez uczestników stanowisk w niniejszym postępowaniu, jednoznacznie potwierdzała tezę (a tym samym i zasadność zarzutu apelacji), że obiektywnie rzecz pojmując, nie jest możliwe złożenie zgodnego oświadczenia obu uczestników, co do tego w jakiej wysokości każdemu z nich należy się świadczenie złożone do depozytu. Każdy z nich przedstawił własne stanowisko.

Niezależnie od powyższego, wniosek nie spełniał wymogu jednoznacznego określenia zobowiązania, w wykonaniu którego świadczenie miałyby do depozytu zostać złożone, co każdorazowo jest koniecznością dla jego uwzględnienia. Podkreślając to, w literaturze przedmiotu zwraca się uwagę na to, że nie wystarczy wskazanie we wniosku w sposób ogólny rodzaju stosunku prawnego mającego stanowić podstawę zdeponowania, bo wnioskodawca powinien precyzyjnie oznaczyć podmioty, pomiędzy którymi stosunek zobowiązaniowy istnieje, przedmiot i treść stosunku prawnego (p. Komentarz do kpc, G. Misiurek, Lex 2013). Temu obowiązkowi wnioskodawca w niniejszym postępowaniu nie sprostał, skoro, wskazuje wprawdzie na kwotę zobowiązania (50 855 zł), ale najpierw jako źródło zobowiązania podaje umowę łączącą (...) Sp. z o.o. z Kancelarią (...), (...) s.c., po czym eksponuje fakt rozwiązania tej ostatniej z dniem 31.12.2015r. i podjęcia uchwały o podziale majątku, po czym przywołuje faktury wystawione przez następcę prawnego J. T. – ale już okresie znacznie późniejszym (tj. w czasie od maja do czerwca 2016r.), a także oświadczenie złożone przez M. B. – bez konkretyzacji, co do tego jakiej kwoty się domaga i za świadczenie usług w jakim okresie, tj. przed 31.12.2015r., czy też po tej dacie. Tą wielowątkowość wzmocnia jeszcze stanowisko M. B., wyrażone w odpowiedzi na apelację, gdzie wskazuje on, że w istocie chodzi o wynagrodzenie za prowadzenie przez niego spraw nie zakończonych na dzień 31.12.2015r. i kontynuowanych przez niego na podstawie udzielonego pełnomocnictwa – w roku 2016, dodając, że powstałe z tego tytułu wierzytelności nie mogły wejść do majątku spółki i stanowić przedmiot jego podziału, bo na datę 31.12.2016r. nie istniały. Z tych wszystkich względów, zasadnie brzmi teza, że z tego zdają się wyłaniać różne (tak przedmiotowo, jak i podmiotowo) potencjalne źródła zobowiązania (zobowiązań), co przekreśla stan jednoznacznego określenia zobowiązania na potrzeby wystąpienia z wnioskiem o złożenie świadczenia do depozytu, bo wobec takiego jego uzasadnienia, niemożliwym jest wyinterpretowanie, na poczet wykonania jakiego skonkretyzowanego (poprzez źródło, stronę podmiotową i przedmiotową) zobowiązania, wnioskodawca domaga się złożenia przedmiotu jego świadczenia do depozytu sądowego. Wobec tego, ubocznie Sąd Okręgowy zauważa, że drogą do rozwiązania eksponowanego przez wnioskodawcę „problemu” nie jest wniosek o złożenie świadczenia do depozytu sądowego, co do którego uwzględnienia, jak się aktualnie okazało podstaw brak, a interpretacja już wyeksponowanych przez wszystkich zainteresowanych okoliczności faktycznych przez pryzmat właściwych do zastosowania norm prawa materialnego (umożliwiająca udzielenie jednoznacznej odpowiedzi, kto wobec kogo, z jakiego tytułu i w jakim zakresie jest odpowiedzialny), co oczywiście pozostaje poza kognicją sądu w niniejszym postępowaniu. Innymi słowy, brak wyprowadzenia możliwych wniosków, nie może być w sposób dowolny zastąpiony „wnioskiem o złożenie przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego”. W przeciwnym razie, każdy spór na tle stosunku cywilnoprawnego, byłby nie rozwiązywany, a w to miejsce świadczenie byłoby składane do depozytu sądowego. Jest to rozumowanie wadliwe.

Z tych względów, prawidłowe zbadanie wniosku, we właściwie zinterpretowanych granicach kognicji sądu w tym postępowaniu, musiało prowadzić do jego oddalenia.

W tym stanie rzeczy, Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 kpc w zw. z art. 13 § 2 kpc orzekł jak w pkt. 1 sentencji. Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania znajduje uzasadnienie w treści art. 520 § 3 kpc oraz § 14 ust. 1 pkt. 3, § 16 ust. 1 pkt. 2 Rozp. Min. Spr. z dnia 3.10.2016r. (Dz.U.2016.1715, z p. zm.).

SSO Mariusz Broda SSO Hubert Wicik SSO Bartosz Pniewski

(...)